Europos Sąjungos
oficialusis leidinys

LT
C serija

C/2024/5923

2024 10 2

EUROPOS CENTRINIO BANKO NUOMONĖ

2024 m. rugpjūčio 30 d.

dėl pasiūlymo dėl reglamento dėl prieigos prie finansinių duomenų sistemos, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1093/2010, (ES) Nr. 1094/2010, (ES) Nr. 1095/2010 ir (ES) 2022/2554

(CON/2024/29)

(C/2024/5923)

Įžanga ir teisinis pagrindas

2023 m. birželio 28 d. Europos Komisija priėmė pasiūlymą dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl prieigos prie finansinių duomenų sistemos, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1093/2010, (ES) Nr. 1094/2010, (ES) Nr. 1095/2010 ir (ES) 2022/2554 ([1]) (toliau – pasiūlytas reglamentas). Europos Centrinis Bankas (ECB) mano, kad pasiūlytas reglamentas priklauso jo kompetencijai, todėl nusprendė pasinaudoti savo teise savo iniciatyva priimti nuomonę dėl pasiūlyto reglamento, kaip numatyta Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 127 straipsnio 4 dalies antrame sakinyje ir 282 straipsnio 5 dalyje.

ECB kompetencija teikti nuomonę grindžiama Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 127 straipsnio 4 dalimi ir 282 straipsnio 5 dalimi, nes pasiūlytame reglamente yra nuostatų, darančių poveikį ECB užduotims, susijusioms su kredito įstaigų prudencine priežiūra pagal Sutarties 127 straipsnio 6 dalį. Vadovaudamasi Europos Centrinio Banko darbo reglamento 17 straipsnio 5 dalies pirmuoju sakiniu, Valdančioji taryba priėmė šią nuomonę.

1. Bendrosios pastabos

1.1. Pasiūlytas reglamentas yra svarbi Europos duomenų strategijos ([2]) dalis. Patikima teisinė sistema, skirta valdyti dalijimąsi klientų duomenimis finansų sektoriuje, neapsiribojant mokėjimo sąskaitomis, kuriama siekiant sudaryti sąlygas klientams, atskiriems vartotojams ir įmonėms naudotis prieiga prie personalizuotų, duomenimis grindžiamų produktų ir paslaugų, geriau atitinkančių jų konkrečius poreikius. ECB palankiai vertina pasiūlyto reglamento tikslą sukurti sistemą, reglamentuojančią prieigą prie klientų duomenų ir jų naudojimą. Tai turėtų skatinti inovacijas, užtikrinti didesnį finansinių paslaugų konkurencingumą, o klientams suteikti galimybę geriau kontroliuoti savo finansinius duomenis. Pasiūlymas taip pat galėtų būti naudingas kuriant kapitalo rinkų sąjungą, nes juo paslaugų teikėjai būtų skatinami teikti įvairesnes paslaugas, geriau pritaikytas prie klientų poreikių, ir mažinti mokesčius didėjant rinkos konkurencingumui.

1.2. Pasiūlytas reglamentas grindžiamas į klientą orientuotu požiūriu, suteikiant priemones, leidžiančias kontroliuoti kliento finansinius duomenis. Šiuo atžvilgiu pasiūlytu reglamentu klientams suteikiama teisė reikalauti, kad duomenų turėtojai ([3]) dalytųsi kliento duomenimis su duomenų naudotojais ([4]) tais tikslais ir tomis sąlygomis, dėl kurių klientai davė konkretų leidimą ([5]), taip užtikrinant, kad dalijimasis duomenimis visada atitiktų kliento suteiktą leidimą tokiam dalijimuisi duomenimis. Šiuo tikslu pasiūlytame reglamente duomenų turėtojams nustatomos pareigos suteikti tokią prieigą ([6]) ir pateikti klientams prieigos prie finansinių duomenų leidimų skydelius ([7]), kuriuose jie galėtų stebėti ir valdyti savo suteiktus leidimus. Prie šio taisyklių rinkinio, kuris sukurtas siekiant didinti skaidrumą ir klientų pasitikėjimą dalijimosi duomenimis procesu, pridedamos papildomos apsaugos priemonės. Šios papildomos apsaugos priemonės apima atsakingo duomenų tvarkymo užtikrinimą, suteikiant prieigą prie klientų duomenų tik jau leidimą gavusioms finansų įstaigoms ir naujai veiklos leidimą gavusiems finansinės informacijos paslaugų teikėjams ([8]), kurie sudaro naują paslaugų teikėjų kategoriją ([9]). Be to, Europos bankininkystės institucija ir Europos draudimo ir profesinių pensijų institucija, bendradarbiaudamos su Europos duomenų apsaugos

([1]) COM(2023) 360 final.
([2]) COM(2020) 66 final.
([3]) Žr. pasiūlyto reglamento 3 straipsnio 5 punktą.
([4]) Žr. pasiūlyto reglamento 3 straipsnio 6 punktą.
([5]) Žr. pasiūlyto reglamento 3 straipsnio 2 punktą ir 5 straipsnį.
([6]) Žr. pasiūlyto reglamento 4 ir 5 straipsnius.
([7]) Žr. pasiūlyto reglamento 8 straipsnį.
([8]) Žr. pasiūlyto reglamento 6 straipsnį.
([9]) Žr. pasiūlyto reglamento 12–14 straipsnius.

valdyba, turi parengti tikslines gaires, nustatančias duomenų naudojimo ribas, kuriomis vartotojai būtų apsaugoti nuo nesąžiningo elgesio ar atskirties rizikos ([10]). Be to, pasiūlytame reglamente reikalaujama standartizuoti klientų duomenis ir nustatomi dalijimosi finansiniais duomenimis schemų kūrimo ir valdymo reikalavimai, siekiant supaprastinti dalijimąsi duomenimis ir užtikrinti vienodas sąlygas sukuriant sutartinę prieigos, skaidrumo, kompensavimo, atsakomybės ir ginčų sprendimo sistemą. Pasiūlytame reglamente taip pat reikalaujama, kad kompetentingos institucijos įvertintų atitiktį šiems valdymo reikalavimams ([11]).

1.3. ECB pažymi, kad klientų duomenys, kuriuos duomenų turėtojai yra įpareigoti pateikti duomenų naudotojams kliento prašymu, gali apimti duomenis apie hipotekinio kredito sutartis, paskolas ir sąskaitas, išskyrus mokėjimo sąskaitas, taip pat duomenis, kurie yra įmonės kreditingumo vertinimo dalis ir kurie renkami teikiant paraišką dėl paskolos arba prašant kredito reitingo ([12]). Duomenimis, surinktais pagal Europos Centrinio Banko reglamentą (ES) 2016/867 (ECB/2016/13) ([13]) (toliau – „AnaCredit“ reglamentas), kuriais buvo dalijamasi su kredito įstaigomis taikant grįžtamosios informacijos ciklo mechanizmą pagal „AnaCredit“ reglamento 11 straipsnį, neturi būti toliau dalijamasi su duomenų naudotojais pagal pasiūlyto reglamento 4 ir 5 straipsnius. Toks dalijimasis prieštarautų „AnaCredit“ reglamento 11 straipsnio 1 daliai, pagal kurią šie duomenys naudojami tik kredito įstaigų vykdomam kredito rizikos valdymui ir informacijos apie kreditus kokybės gerinimui, aiškiai draudžiant tokius duomenis atskleisti kitoms šalims, išskyrus tam tikras ribotas aplinkybes. Todėl ECB palankiai vertintų, jei pasiūlytame reglamente būtų aiškiai nurodyta, kad duomenimis, kuriais dalijamasi su kredito įstaigomis taikant grįžtamosios informacijos ciklo mechanizmą pagal „AnaCredit“ reglamento 11 straipsnio 1 dalį, neleidžiama dalytis su klientais ar duomenų naudotojais pagal pasiūlyto reglamento 4 ir 5 straipsnius.

1.4. Pasiūlytame reglamente reikalaujama, kad valstybės narės paskirtų kompetentingas institucijas, atsakingas už jame ([14]) numatytų funkcijų ir pareigų vykdymą. Kalbant apie finansų įstaigas, pasiūlytame reglamente kompetentingomis institucijomis įvardijamos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2022/2554 ([15]) (toliau – SVAA) ([16]) 46 straipsnyje nurodytos institucijos. Kompetentingos institucijos turi užtikrinti, kad pasiūlyto reglamento būtų laikomasi pagal įgaliojimus, suteiktus pasiūlytu reglamentu ir atitinkamais teisės aktais, išvardytais SVAA ([17]) 46 straipsnyje, kuriame nustatyta, kad kredito įstaigos, kurios pagal Tarybos reglamento (ES) Nr. 1024/2013 ([18]) (toliau – BPM reglamentas) 6 straipsnio 4 dalį klasifikuojamos kaip svarbios kredito įstaigos, turi užtikrinti atitiktį SVAA reikalavimams vadovaujantis BPM reglamentu suteiktais įgaliojimais ir vykdant jame nustatytas užduotis ([19]). Labai svarbu pažymėti, kad SVAA daugiausia dėmesio skiriama veiklos atsparumui, o pasiūlytas reglamentas iš esmės yra orientuotas į vartotojų apsaugą, ir dėl šio skirtumo gali būti reikalingos skirtingos kompetencijos.

1.5. Atsižvelgiant į tai, reikėtų paaiškinti ECB vaidmenį pagal pasiūlytą reglamentą, kiek tai susiję su jo prudencinės priežiūros kompetencija (žr. 2 dalį).

2. **ECB priežiūros kompetencijos paaiškinimas**

2.1. Pasiūlytame reglamente numatyta, kad ECB prižiūri, kaip svarbios kredito įstaigos jo laikosi. ECB susirūpinimą kelia tai, kad pasiūlytu reglamentu ECB pavedami priežiūros uždaviniai, kurie yra ne prudencinio pobūdžio, bet veikiau susiję su vartotojų apsauga. Tai būtų nesuderinama su tuo, kad pagal Sutarties 127 straipsnio 6 dalį Taryba gali vieningai pavesti ECB tik konkrečias užduotis, susijusias su prudencine priežiūra. Todėl BPM reglamentu prudencinės priežiūros tikslais ECB pavedama užduotis užtikrinti, kad svarbios kredito įstaigos laikytųsi visų

([10]) Žr. pasiūlyto reglamento 7 straipsnį.
([11]) Žr. pasiūlyto reglamento 9 ir 10 straipsnius.
([12]) Žr. pasiūlyto reglamento 2 straipsnio 1 dalies a ir f punktus ir 4 ir 5 straipsnius.
([13]) 2016 m. gegužės 18 d. Europos Centrinio Banko reglamentas (ES) 2016/867 dėl neapibendrintų kredito ir kredito rizikos duomenų rinkimo (ECB/2016/13) (OL L 144, 2016 6 1, p. 44).
([14]) Žr. pasiūlyto reglamento 17 straipsnio 1 dalį.
([15]) 2022 m. gruodžio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2022/2554 dėl skaitmeninės veiklos atsparumo finansų sektoriuje, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 1060/2009, (ES) Nr. 648/2012, (ES) Nr. 600/2014, (ES) Nr. 909/2014 ir (ES) 2016/1011 (OL L 333, 2022 12 27, p. 1).
([16]) Žr. pasiūlyto reglamento 17 straipsnio 4 dalį.
([17]) Žr. pasiūlyto reglamento 17 straipsnio 4 dalį.
([18]) 2013 m. spalio 15 d. Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1024/2013, kuriuo Europos Centriniam Bankui pavedami specialūs uždaviniai, susiję su rizikos ribojimu pagrįstos kredito įstaigų priežiūros politika (OL L 287, 2013 10 29, p. 63).
([19]) Žr. SVAA 46 straipsnio a punktą.

atitinkamų Sąjungos teisės aktų, kuriais kredito įstaigoms nustatomi reikalavimai, be kita ko, turėti patikimus rizikos valdymo procesus ir vidaus kontrolės mechanizmus ([20]). Šiuo atžvilgiu ECB prudencinės priežiūros vaidmuo apsiriboja užtikrinimu, kad kredito įstaigos įgyvendintų savo prudencinės rizikos, įskaitant riziką, susijusią su įvairiais bankų verslo modelių, valdymo ir operacinės rizikos aspektais, vertinimo ir valdymo politiką ir procesus. Šios užduotys ECB priskiriamos siekiant užtikrinti kredito įstaigų saugumą ir patikimumą bei finansų sistemos stabilumą ([21]). Todėl ECB gali būti laikomas kompetentinga institucija tik tiek, kiek tai būtina pagal Sutartį ir BPM reglamentą jam pavestoms užduotims vykdyti ([22]).

2.2. Pasiūlytu reglamentu siekiama apsaugoti vartotojus, o ne užtikrinti kredito įstaigų saugumą ir patikimumą. Tai daroma 1) nustatant dalijimosi kliento finansiniais duomenimis ir prieigos prie jų taisykles ir 2) siekiant užtikrinti, kad šios taisyklės atitiktų reikalavimus ir pareigas, kurių reikia kontrolei ir skaidrumui didinti. Todėl priežiūra, kaip svarbios kredito įstaigos laikosi pasiūlytame reglamente nustatytų reikalavimų, nepatenka į ECB prudencinės priežiūros kompetencijos sritį pagal Sutartį ir BPM reglamentą. Ši išvada atitinka BPM reglamento 28 konstatuojamąją dalį, kurioje paaiškinama, kad vartotojų apsauga nėra viena iš ECB pavestų priežiūros užduočių ir išlieka nacionalinių institucijų kompetencijos sritimi. Todėl pasiūlyto reglamento tekste turėtų būti nedviprasmiškai paaiškinta, kad ECB nepaskiriamas kompetentinga institucija, kuriai pavestos kokios nors vartotojų apsaugos užduotys ([23]), įskaitant jo, kaip konsoliduotos priežiūros institucijos, vaidmenį ([24]).

2.3. Vis dėlto ECB pabrėžia, kad reikia nustatyti aiškų teisinį pagrindą bendradarbiavimui užtikrinti ([25]), be kita ko, sudarant palankesnes sąlygas ECB ir pagal pasiūlytą reglamentą paskirtoms kompetentingoms institucijoms keistis atitinkama informacija. Tai atitinka BPM reglamento 29 konstatuojamąją dalį, kurioje nustatyta, kad ECB prireikus turėtų visapusiškai bendradarbiauti su nacionalinėmis institucijomis, kompetentingomis užtikrinti aukšto lygio vartotojų apsaugą.

2.4. Remdamasis tuo pagrindu, ECB siūlo iš dalies pakeisti pasiūlyto reglamento 3 straipsnio 4 dalį ir 17 straipsnio 4 dalį, 18 straipsnio 1 dalies b punkto v papunktį ir 26 straipsnio 1 dalį siekiant užtikrinti, kad ECB kompetencija pagal pasiūlytą reglamentą atspindėtų Sutartyje ir BPM reglamente jam pavestas užduotis.

Tais atvejais, kai ECB rekomenduoja iš dalies keisti pasiūlytą reglamentą, konkretūs redagavimo pasiūlymai kartu su aiškinamuoju tekstu pateikiami atskirame techniniame darbo dokumente. Techninis darbo dokumentas anglų kalba paskelbtas interneto svetainėje „EUR-Lex“.

Priimta Frankfurte prie Maino 2024 m. rugpjūčio 30 d.

ECB Pirmininkė
Christine LAGARDE

([20]) Žr. BPM reglamento 4 straipsnio 1 dalies e punktą.
([21]) Žr. BPM reglamento 30 konstatuojamąją dalį.
([22]) Pastaba, kad ECB gali būti pavestos tik prudencinės priežiūros užduotys, nedaro poveikio valstybių narių galimybei pagal pasiūlytą reglamentą nustatytas priežiūros užduotis pavesti nacionalinėms prudencinės priežiūros institucijoms.
([23]) Žr. 2021 m. gruodžio 29 d. Europos Centrinio Banko nuomonės CON/2021/40 dėl pasiūlymo dėl reglamento, kuriuo nustatomos suderintos dirbtinio intelekto taisyklės (OL C 115, 2022 3 11, p. 5), 2 dalį.
([24]) Žr. pasiūlyto reglamento 18 straipsnio 1 dalies b punkto v papunktį.
([25]) Žr. 2022 m. vasario 16 d. Europos Centrinio Banko nuomonės CON/2022/4 dėl pasiūlymo dėl reglamento, kuriuo įsteigiama Kovos su pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu institucija (OL C 210, 2022 5 25, p. 5), 3 dalį.